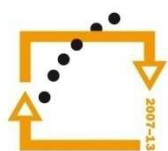

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Střední průmyslová škola a Vyšší odborná škola technická Brno, Sokolská 1

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Název: Obrábění

Téma: Hoblování, obrázení

Autor: Ing. Kubíček Miroslav

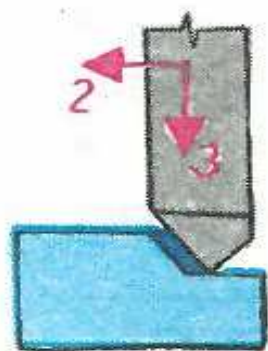
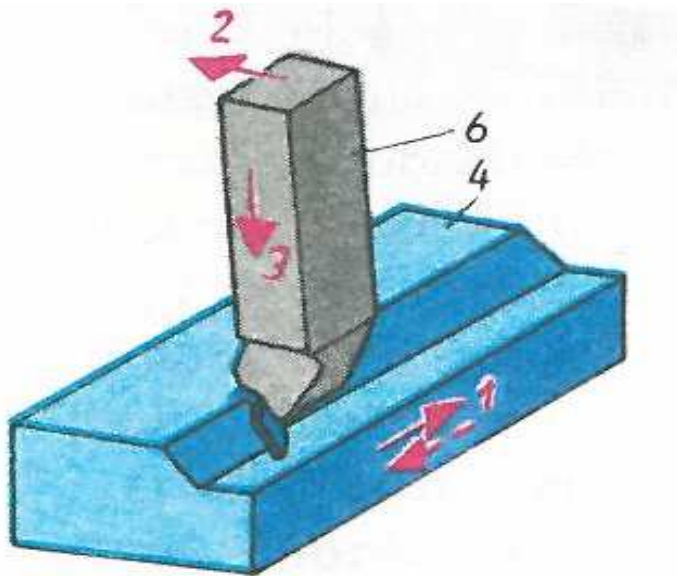
Číslo: VY_32_INOVACE_19 – 11

Anotace: Slouží jako podklad pro výuku obrábění. Charakteristika hoblování a obrázení. Rozdělení a druhy nástrojů. Řezné podmínky. Text je určen pro studenty 2. ročníku střední odborné školy oboru strojírenství.

HOBLOVÁNÍ - OBRÁŽENÍ

- **je strojní třískové obrábění, určené k výrobě převážně rovinných součástí, popř. rovinných tvarových ploch**
- **Nástroj se nazývá hoblovací nebo obrážecí nůž**
- **Stroj se nazývá hoblovka nebo obrážečka**
- **Výhody hoblování a obrážení:**
  - ◆ jednoduchá operace
  - ◆ jednoduchý tvar nástroje
  - ◆ snadné použití
  - ◆ poměrně přesné obrábění rovinných ploch s dobrou kvalitou opracování
- **Nevýhody hoblování a obrážení:**
  - ◆ zpětný chod stroje naprázdno (tato nevýhoda se částečně odstraňuje tím, že zpětný chod stroje bývá 1,5 až 4krát rychlejší než hlavní řezná rychlost)
  - ◆ při přerušovaném řezu vznikají nárazy

HOBLOVÁNÍ

- 1 – hlavní řezný pohyb
- 2 – posuv
- 3 – přísuv
- 4 – obrobek
- 6 – nástroj

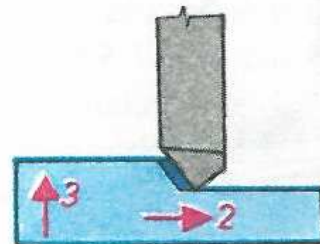
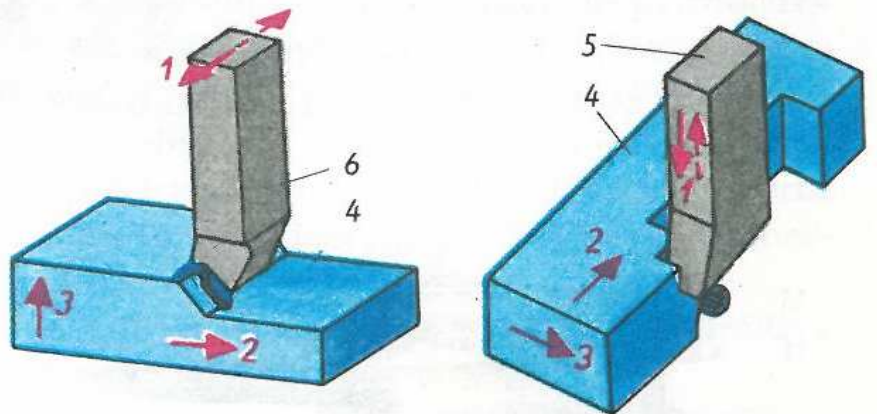
- **Pohyby u hoblování:**
  - ◆ hlavní řezný pohyb koná obrobek a je to pohyb **přímočarý vratný** (řezná rychlost v)
  - ◆ vedlejší řezné pohyby koná nástroj – **posuv** (pohyb nástroje rovnoběžně s obráběným povrchem a **přísuv** a je to pohyb **přímočarý** - tj. **posuv do řezu h** (je kolmý na směr hlavního pohybu a probíhá vždy na konci vratného pohybu stolu)

OBRÁŽENÍ

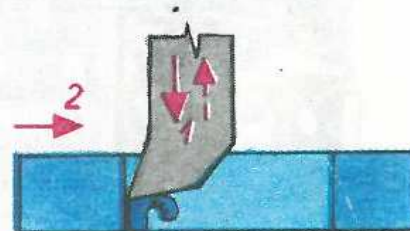
- **Pohyby u obrážení:**

- ◆ **hlavní řezný pohyb** koná **nástroj** a je to pohyb **přímočarý vratný** (řezná rychlost v)

- ◆ **vedlejší řezný pohyb** koná **obrobek** a je to pohyb **přímočarý přerušovaný** - tj. **posuv do řezu h** (je kolmý na směr hlavního pohybu a probíhá vždy na konci vratného pohybu stolu).

Vodorovné

Svislé

- 1 – hlavní řezný pohyb
koná - NÁSTROJ
- 2 – posuv - ODROBEK
- 3 – příisuv - OBROBEK
- 4 – obráběná součást
- 5,6 – nástroj

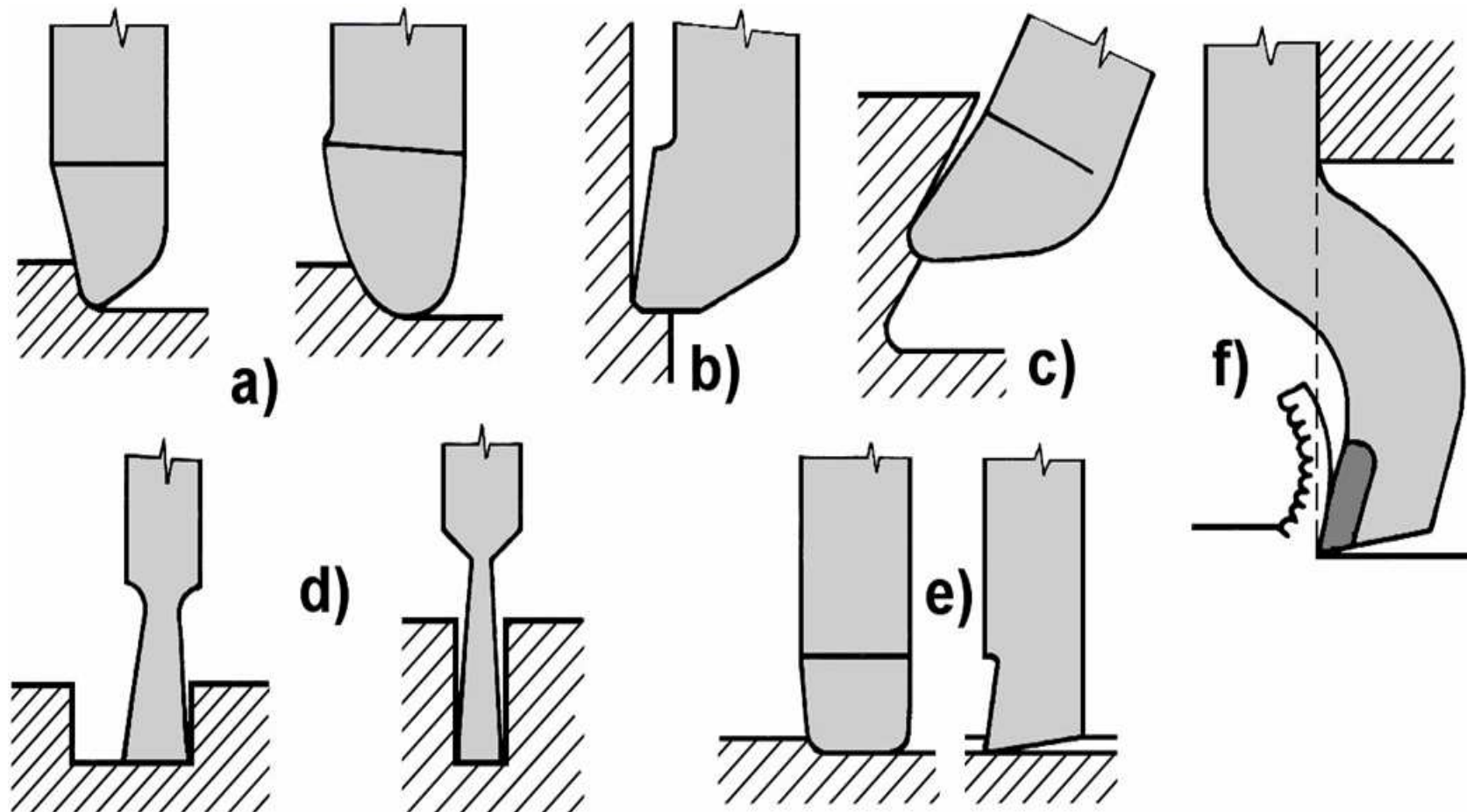
HOBLOVÁNÍ - OBŘÁŽENÍ

- **Použití** - zejména v kusové a malosériové výrobě
  - ◆ **hoblování** se používá pro výrobu větších rovinných ploch
  - ◆ **obrážení** spíše pro výrobu menších rovinných ploch

NÁSTROJE PRO HOBLOVÁNÍ A OBRÁŽENÍ

- **Hoblovací a obrážecí nože** jsou svou geometrií břitu nejvíce podobné soustružnickým nožům
- Pro omezení vlivu rázu na čelo ostří se na čele může vytvořit negativní fazetka
- Nože mohou být z HSS nebo mají břitové destičky a to buď připájené nebo mechanicky připevněné
- Nože při hoblování a obrážení jsou vystaveny velkým rázům, také velké vyložení nože způsobuje chvění a pružení nože a proto se tělesa nožů dělají zesílená
- Nože pro hoblování bývají konstruovány s prohnutým držákem, aby se zabránilo nárazům nože o obrobenou plochu
- Pro dokončování se používají hladící nože s dlouhým ostřím

NÁSTROJE PRO HOBLOVÁNÍ A OBRÁŽENÍ

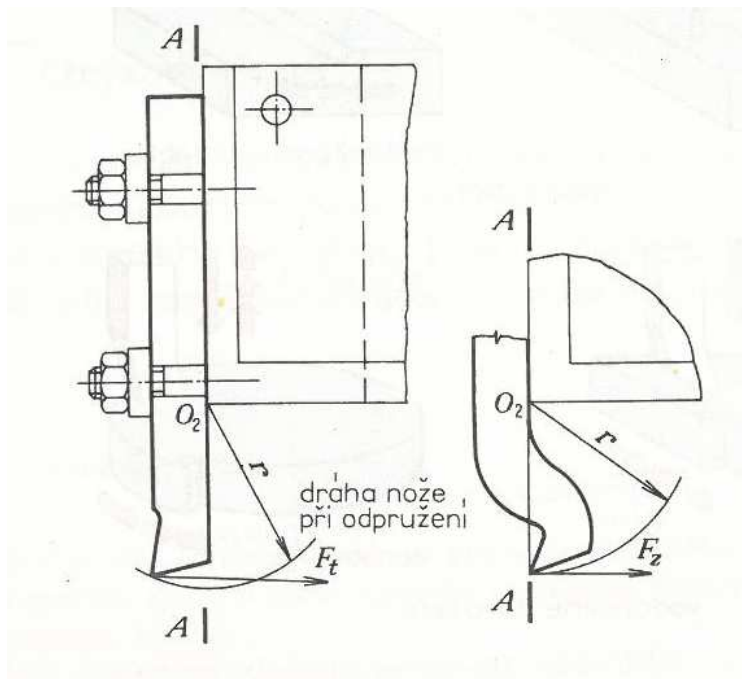

a – uběrací
b – uběrací stranový
c – na šikmé plochy

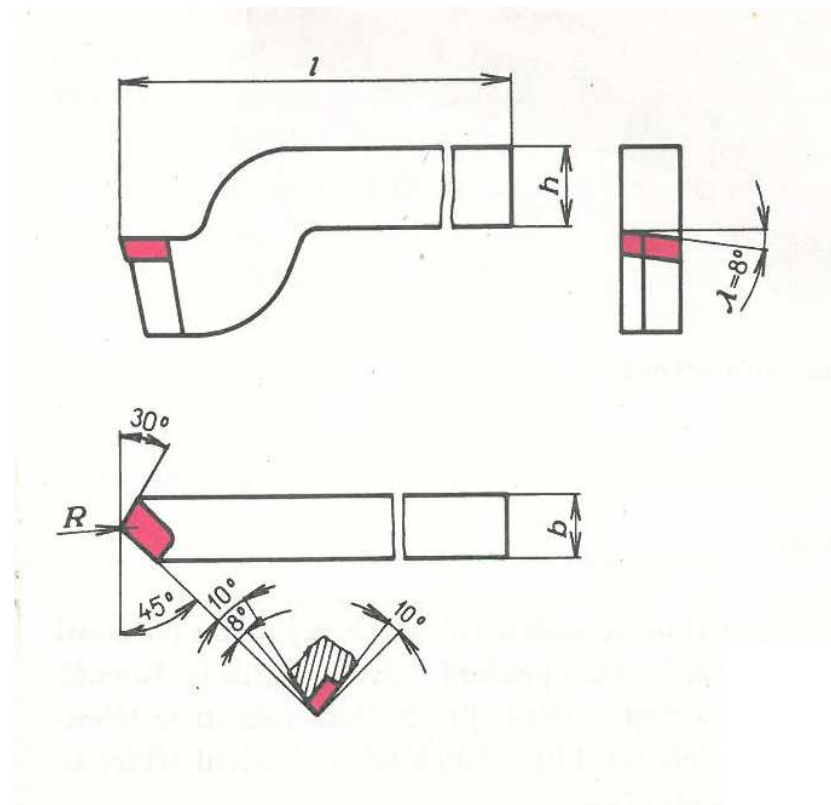
d – drážkovací
e – hladicí
f – prohnutý

NÁSTROJE PRO HOBLOVÁNÍ A OBRÁŽENÍ

SITUACE PŘI ODPRUŽENÍ NOŽE

HRUBOVACÍ VYHNUTÝ HOBLOVACÍ NŮŽ

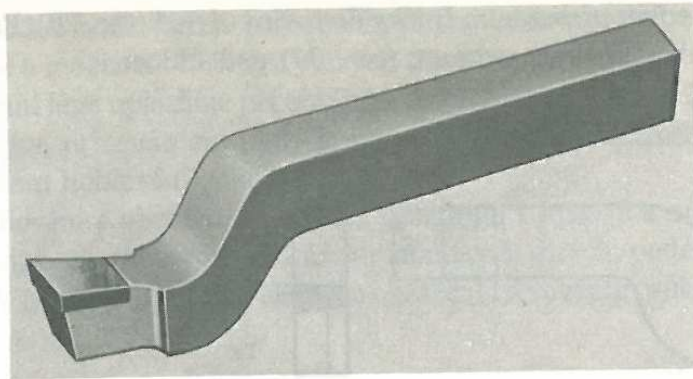
NÁSTROJE PRO HOBLOVÁNÍ A OBRÁŽENÍ

GEOMETRICKÉ HODNOTY HOBLOVACÍCH NŮŽŮ

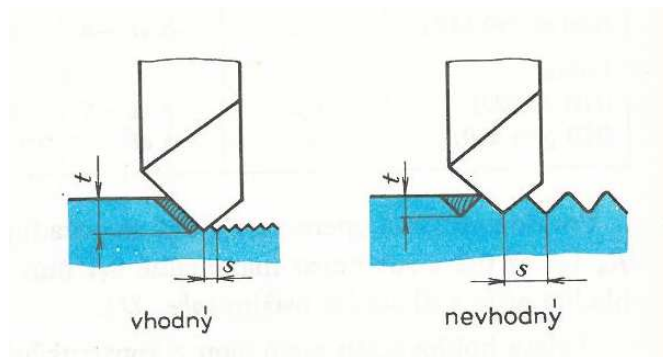
Obráběný materiál	f_1 (mm)	γ_{r2} (°)	f_2 (mm)	γ_{r1} (°)	γ (°)	α (°)
Ocel (400 až 550 MPa)	0,3 až 0,4	0 až —3	0,5	45	15 až 20	6 až 8
(600 až 750 MPa)	0,2	—3 až —8	0,8	45	10 až 15	6 až 8
Litina (HB do 220)	0,2	—3 až —5	0,8	45	10 až 20	8
(HB přes 220)	0,1	—3 až —10	0,5 až 1,0	45	10 až 15	8

NÁSTROJE PRO HOBLOVÁNÍ A OBRÁŽENÍ

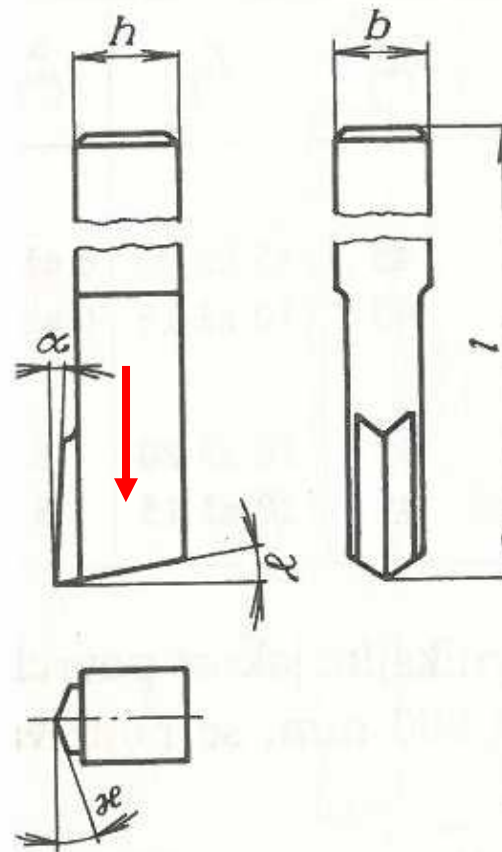
HLADICÍ VYHNUTÝ HOBLOVACÍ NŮŽ

TVAR TŘÍSKY

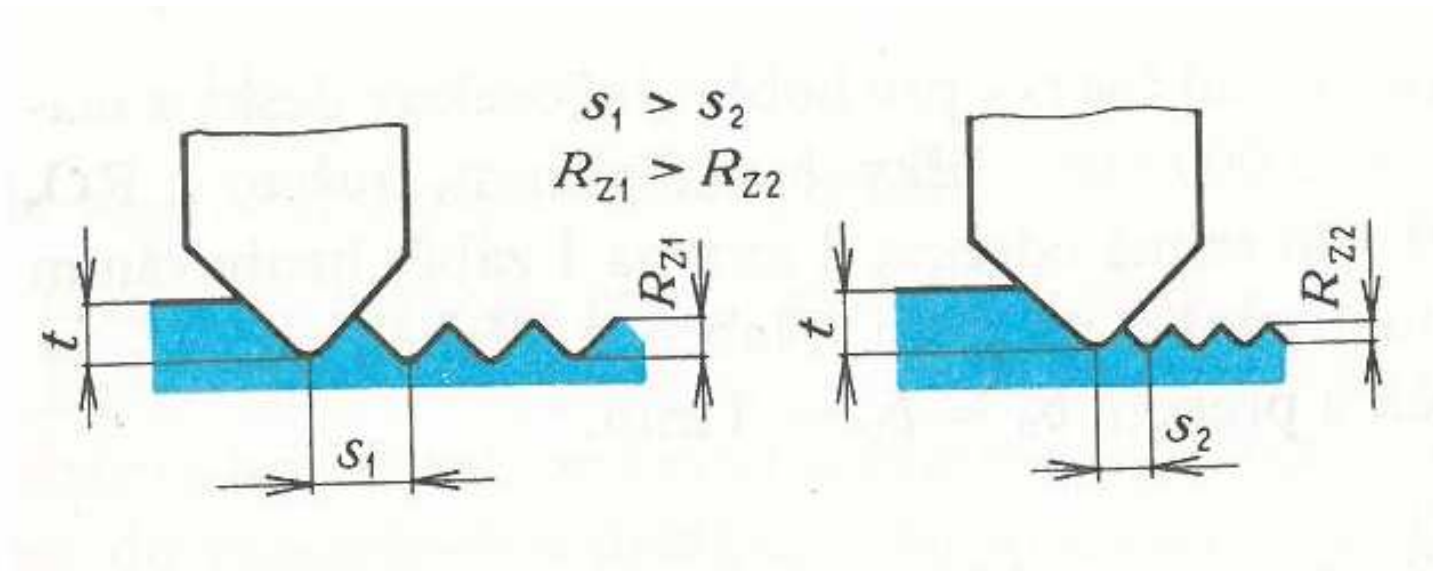

OBRÁŽECÍ NŮŽ

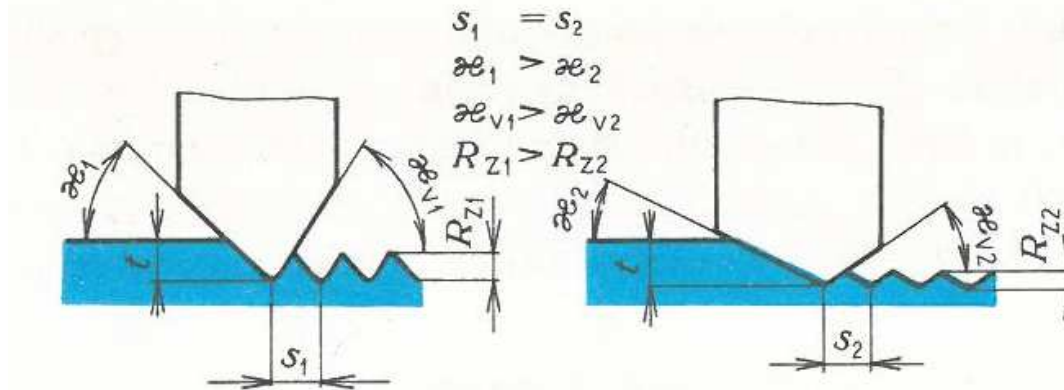
NÁSTROJE PRO HOBLOVÁNÍ A OBRÁŽENÍ

VLIV VELIKOSTI POSUVU NA DRSNOST POVRCHU

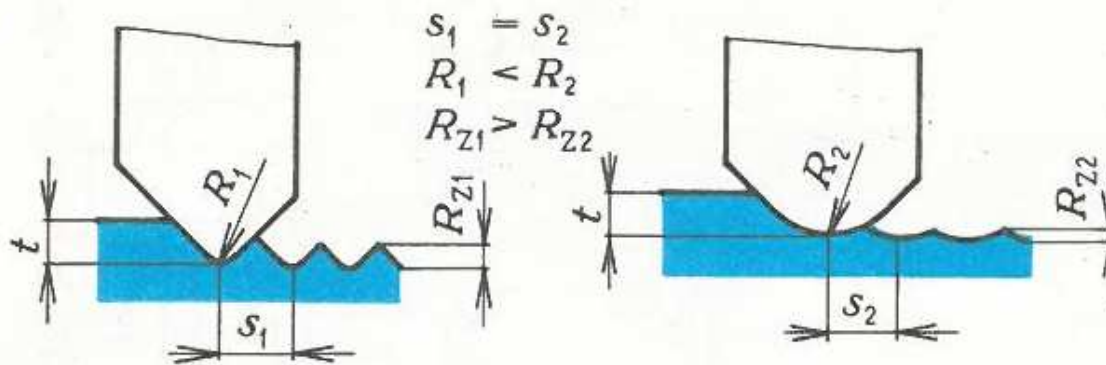

NÁSTROJE PRO HOBLOVÁNÍ A OBRÁŽENÍ

VLIV VELIKOSTI ÚHLU NASTAVENÍ NA DRSNOSTI POVRCHU

VLIV VELIKOSTI POLOMĚRU ZAOKLENÍ ŠPIČKY NA DRSNOST POVRCHU

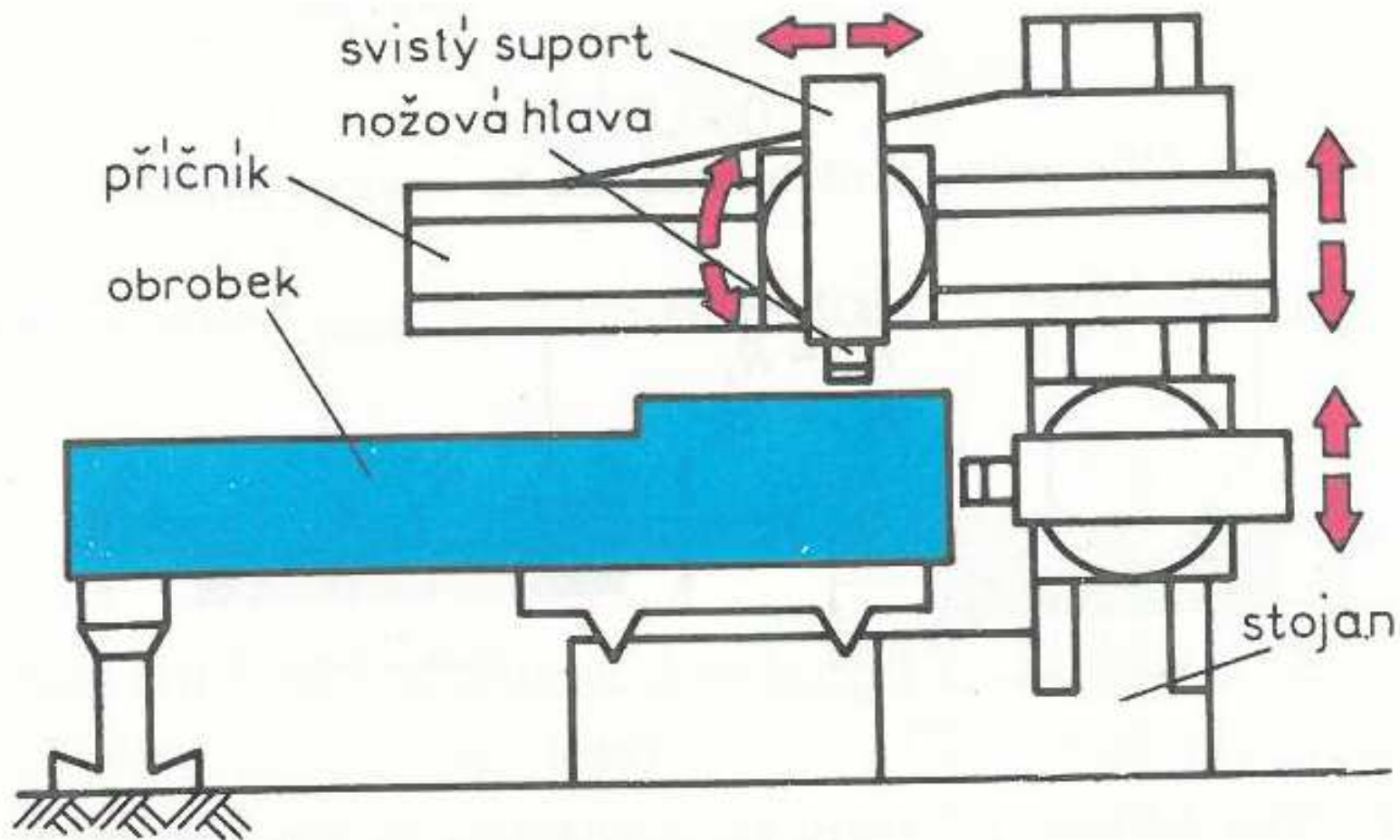
NÁSTROJE PRO HOBLOVÁNÍ A OBRÁŽENÍ

- **Základními požadavky pro upnutí jsou pevné, spolehlivé a bezpečné upnutí hoblovacího nebo obrážecího nože**
- **Hoblovací a obrážecí nože se upínají do odklopného nožového držáku – SMÝKADLA**
- **Hoblovky** - charakteristickým rozměrem hoblovek je
  - největší šířka pracovního stolu (mm)
  - největší délka pracovního stolu (mm)

STROJE PRO HOBLOVÁNÍ A OBRÁŽENÍ

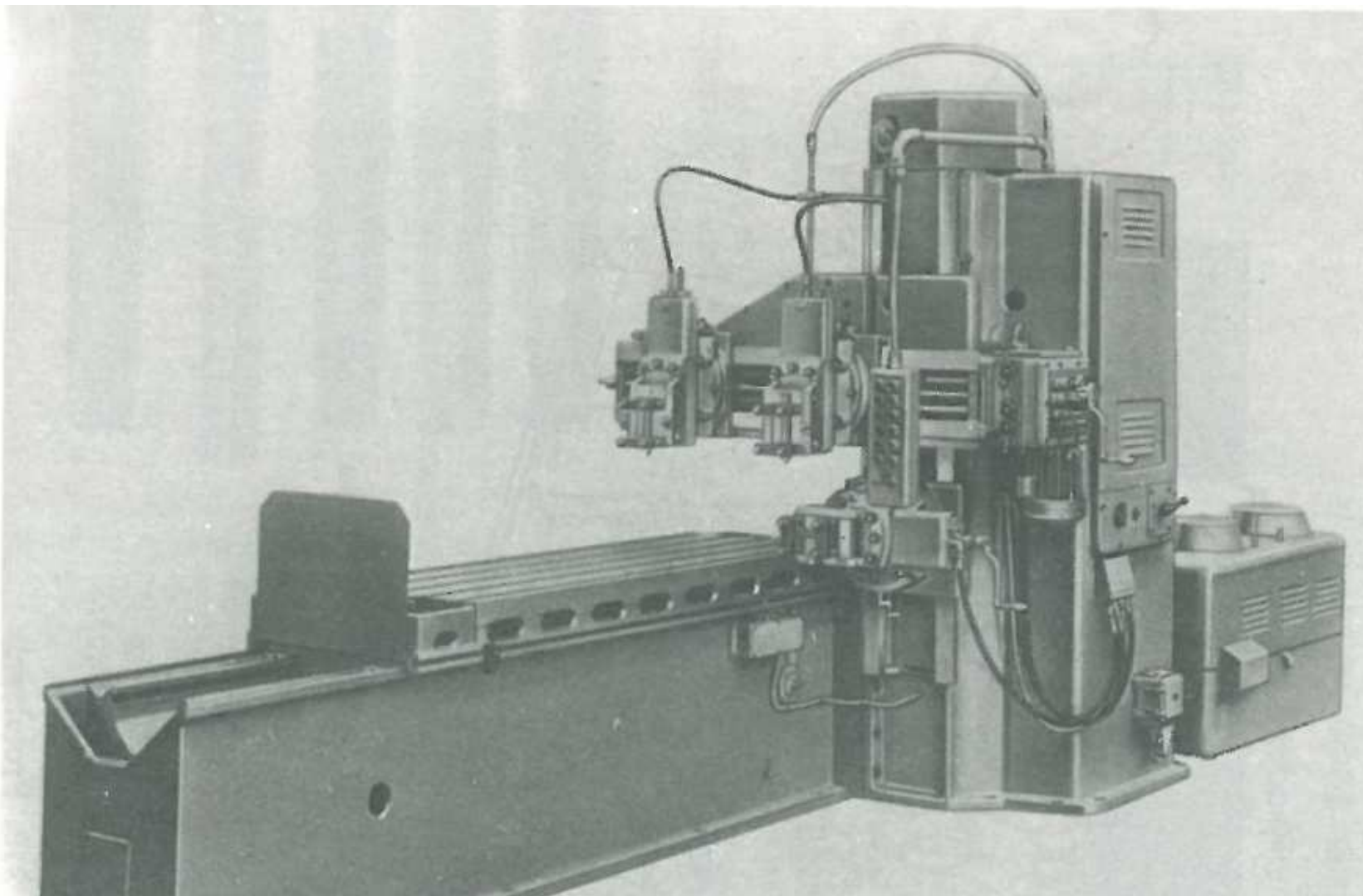
JEDNOSTOJANOVÁ HOBLOVKA

Má menší tuhost jak dvoustojanová

STROJE PRO HOBLOVÁNÍ A OBRÁŽENÍ

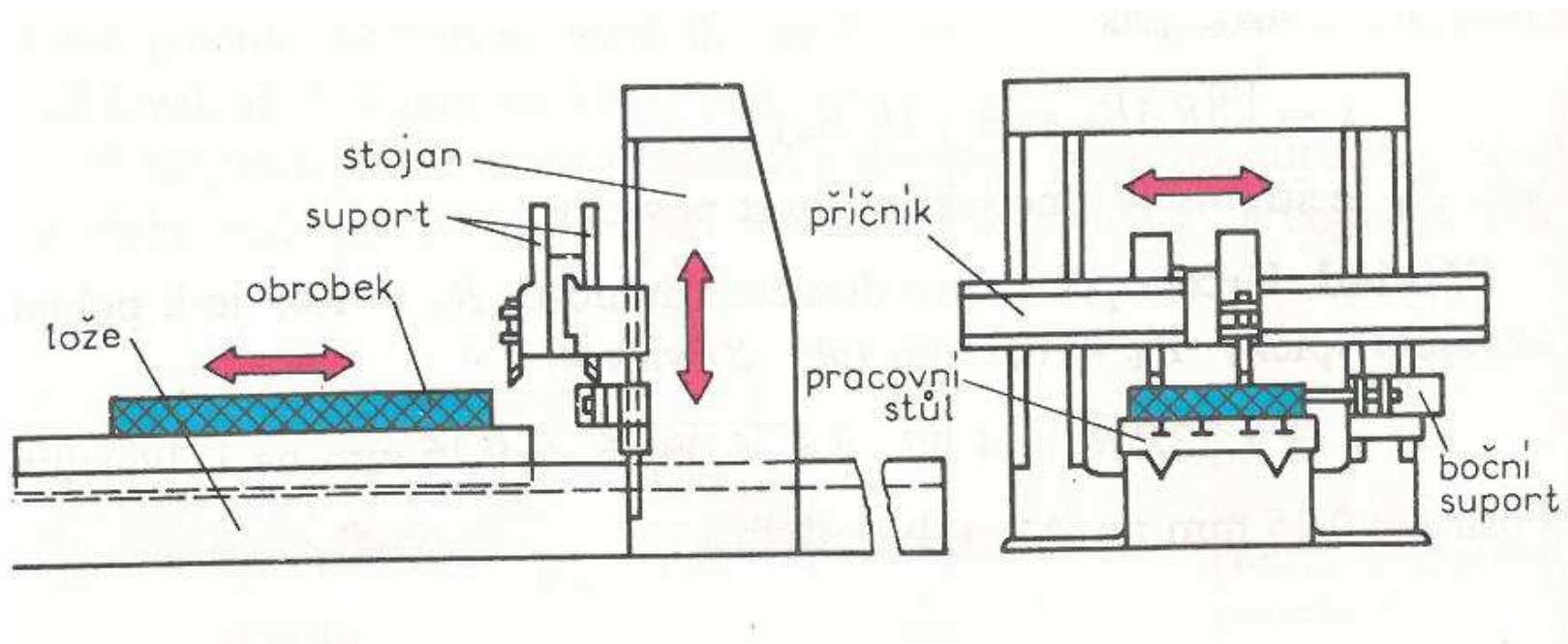
JEDNOSTOJANOVÁ HOBLOVKA

STROJE PRO HOBLOVÁNÍ A OBRÁŽENÍ

DVOUSTOJANOVÁ HOBLOVKA

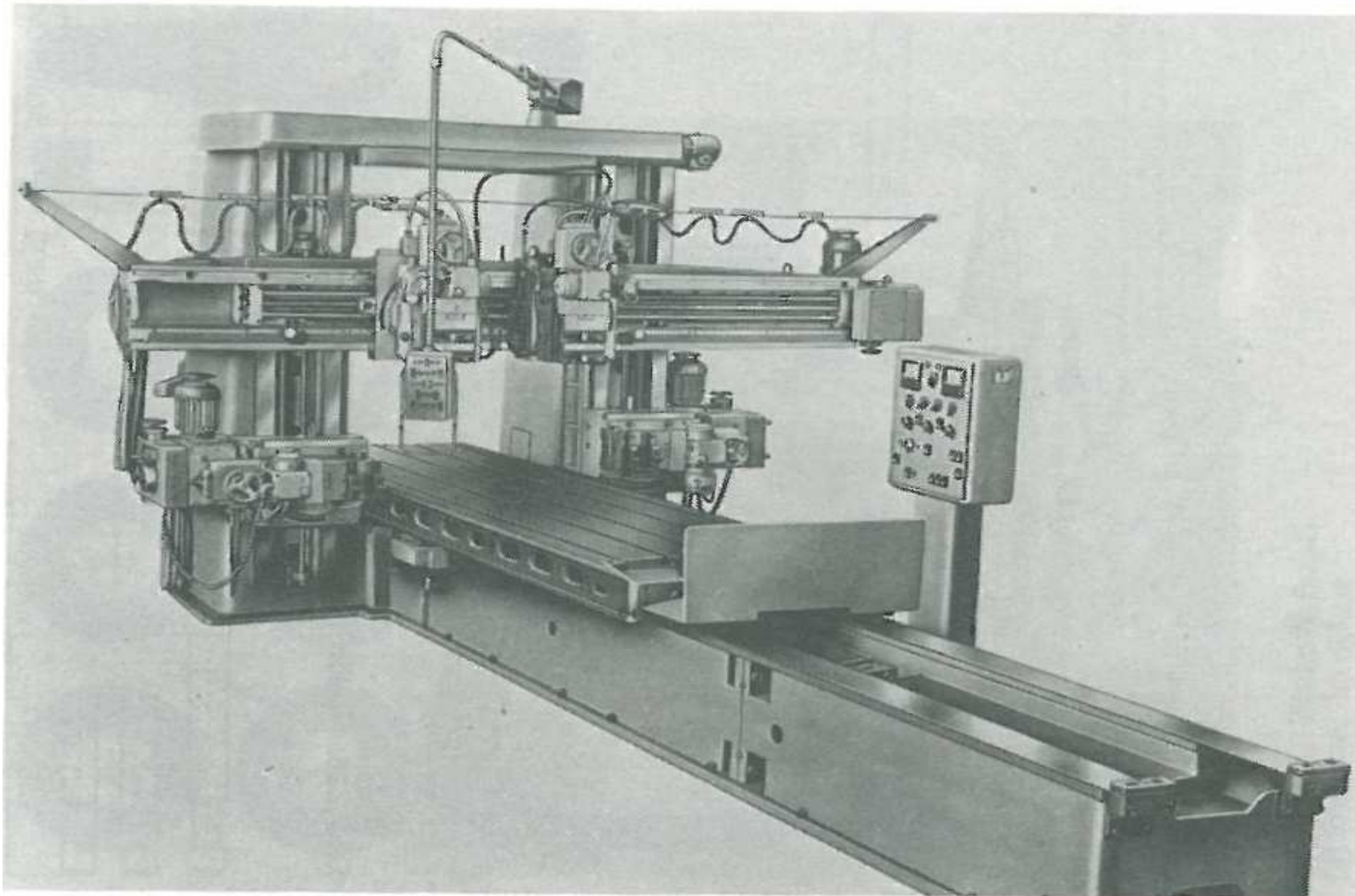
Má větší tuhost – možnost úběru větších třísek

STROJE PRO HOBLOVÁNÍ A OBRÁŽENÍ

DVOUSTOJANOVÁ HOBLOVKA

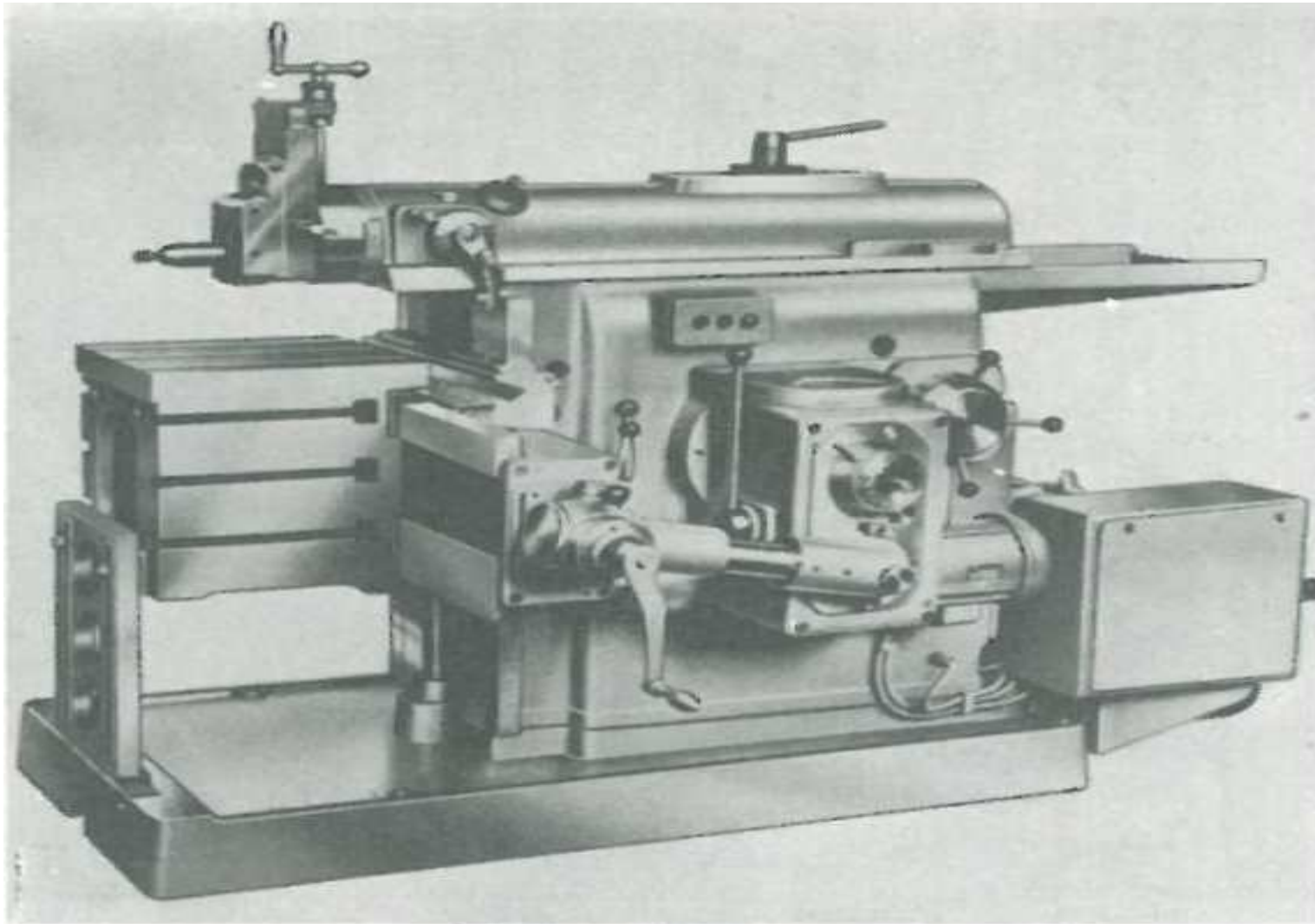
STROJE PRO HOBLOVÁNÍ A OBRÁŽENÍ

Obrážečky

- charakteristickým rozměrem je **největší zdvih smýkadla**
- Druhy obrážeček
  - Vodorovná
  - svislá

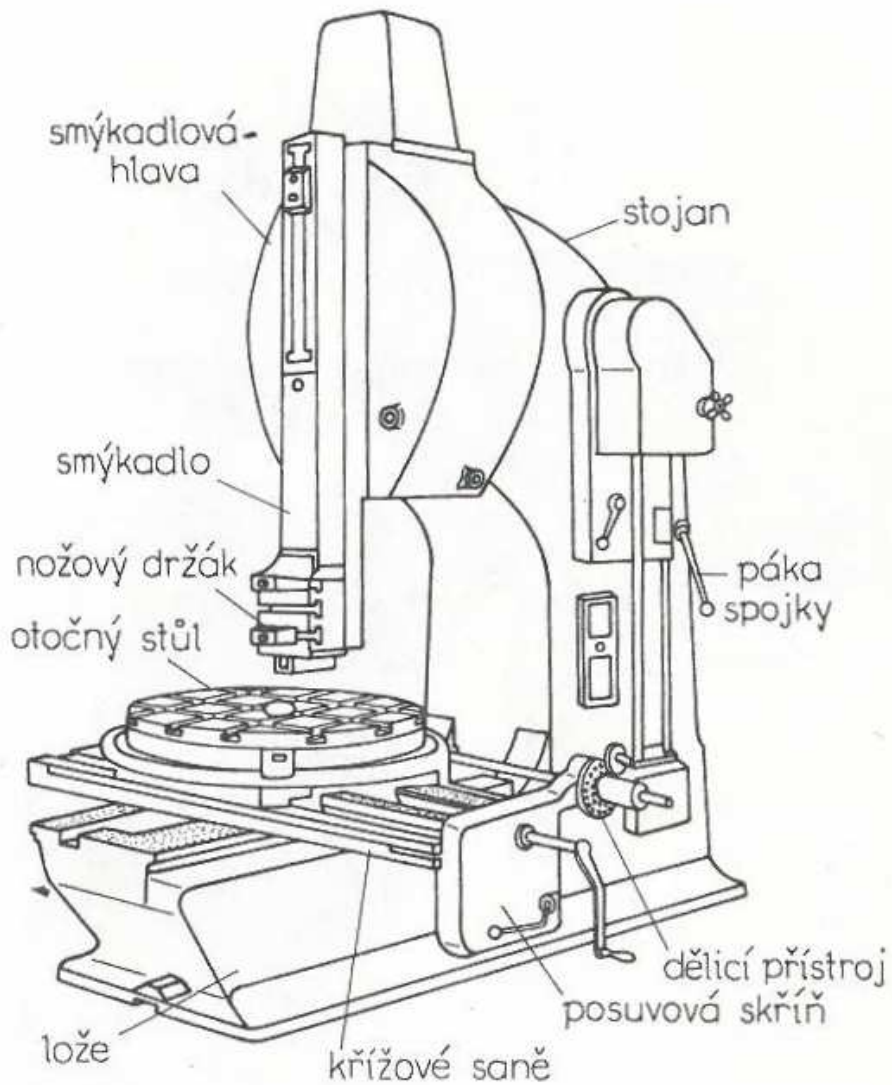
STROJE PRO HOBLOVÁNÍ A OBRÁŽENÍ

Obrázečka vodorovná

STROJE PRO HOBLOVÁNÍ A OBRÁŽENÍ

Obrážka svislá

ŘEZNÉ PODMÍNKY PŘI HOBLOVÁNÍ A OBRÁŽENÍ

- **◆ 1. Hloubka řezu h (mm)** se volí podle charakteru obrábění (hrubování nebo práce na čisto), podle vlastností obráběného materiálu a podle tuhosti soustavy S-N-P-O (stroj-nástroj-přípravek-obrobek) a podle příkonu elektromotoru stroje. Pro práci na čisto se hloubka řezu h může pohybovat do $\cong 1$ mm
  - ◆ **2. Posuv za dvojzdvih f** závisí (při práci na čisto) zejména na požadované drsnosti plochy R_a . Při práci na čisto $f \cong 0,05$ až $0,5$ mm
  - ◆ **3. Řezná rychlost v (m/min)** je ovlivněna materiálem obrobku (jeho obrobiteľností), materiálem činné části nástroje (jeho řezivostí a trvanlivostí), velikostí třísky a druhem stroje. Řezná rychlost při hoblování a obrážení v se pohybuje v rozmezí od 30 do 120 m/min.
- Pro určení řezných podmínek u hoblování a obrážení lze použít tabulky řezných podmínek pro soustružení, ovšem použité hodnoty je nutno snížit až o 30%

DOSAHOVANÁ IT a R_a

Při hoblování hrubováním se dosahuje IT 11 až 12, $R_a = 6,3$ až 12,5.
Při hoblování na čisto se dosahuje IT 9 až 11, $R_a = 3,2$ až 6,3.
Při hoblování širokým nožem IT 8 až 10, $R_a = 1,6$ až 3,2.

Hoblováním se dosahuje poměrně velké geometrické přesnosti obrobene plochy. Rovinnost bývá 0,1 až 0,2 mm na 1 000 mm, u přesných hoblovek až 0,02 mm na 1 000 mm.

Zdroje:

- HLUCHÝ M.,BENEŠ J.,STROJÍRENSKÁ TECHNOLOGIE PRO SPŠ NESTROJNICKÉ,SNTL, PRAHA , 1986,04-210-86
- Černoch S.,**Strojně technická příručka**, sv.2,SNTL, Praha, 1977
- Janyš B.,Burda A.,Raftl K.,Třešnák A.,**Technologie - přehled strojího obrábění**,SPN, Praha, 1961
- Němec D. A kol.,**Strojírenská technologie 3** - strojí obrábění, SNTL, Praha, 1982
- Beneš V.,Klůna J.,Švercl J.,Vávra P.,Dílenké tabulky,1. vydání,ALBRA,pedagogické nakladatelství Úvaly, 2008, ISBN 80-7361062-0